

Talltrissan på Hembygdsgården i Ljustorp

På Hembygdsgården hänger en trissa eller skiva av en mycket gammal tall, den är ca 20 cm tjock och knappt en meter i diameter. Trädet som skivan en gång ingick i, levde mellan ca år 1365 och 1930 dvs respektingivande 565 år. Tallens historia har tidigare beskrivits i en artikel i Sundsvalls Tidning av Torbjörn Elverheim

2008 ville Gunnar Berglund ha en ny analys av tallens ålder för att få data för att bestämma åldern på gamla Ljustorpsbyggnader. Skivan fotograferades och bilderna sändes till dendrokronologen (Person som gör tidsbestämningar med hjälp av träs årsringar) Torbjörn Axelsson. Bilderna räckte inte riktigt till för analysen och blev liggande till slutet på 2022 då Olof Ulander kunde göra de nödvändiga kompletteringarna och Torbjörn avsluta sin analys.

Del av talltrissan som visar centrum och årsringar upp till 1523 i övre vänstra hörnet. Det är slående hur stor skillnad det är mellan goda och dåliga tillväxtår. Det är mönstret av goda och sämre tillväxtår som man vill åt, för att datera trä där man varken vet året på början av en sekvens eller slutet.

Torbjörn kontaktade 2023 Mats Niklassons. Han är en känd dendrokronolog och skogshistoriker. Torbjörn berättade; *Han kände igen sina märken och tyckte sig också minnas att han gjorde dateringen för hembygdsföreningens räkning under sin tid i Umeå.*

Man kan med det säga att vi fått en kvalitetsstämpel på dateringen.

Varför ville då Torbjörn göra en ny granskning av skivan?

Torbjörn skriver; *Det ena är att det är intressant med utblickar. Det är ett område där jag inte haft tillfälle att titta på något konkret tidigare, men samtidigt ingår det ju i sundsvallssågarnas fångstområde, från vilket man stöter på virke nu och då - åtminstone indirekt genom kollegor som sysslar med köpt norrlandsvirke.*

Dvs det handlar om att bygga upp och förstärka noggrannheten i de databaser som man har för att kunna göra säkrare analyser i framtiden.

Det andra är att jag tycker det är roligt att en sådan skiva sitter exponerad på en hembygdsgård. Det har ett pedagogiskt värde, särskilt i skogsbygder som våra, och denna hade ju en intressant historia med många kända namn och nu ännu ett: Mats Niklassons.

Förutom att förstärka erfarenhetsbanken så kunde Torbjörn lägga till två möjliga brandår (dels 1430 -1440-talen och möjligen 1482 och 1703) och verifiera de dateringar som gjorts på skivan. Dateringen är nu dubbelt kvalitetssäkrad.

Torbjörns rapport finns på hans hemsida <http://taxelson.se/dendro/obj/Lj565.php>

Torbjörn Elverheims artikel i Sundsvalls tidning finns att läsa på föreningens hemsida <https://www.ulander.com/ljustorp/Hembygdsgarden/Samlingar/Resurser/TalltrissaST.jpg>

Ljustorp 20230309

Olof Ulander